

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра практичної психології та психодіагностики

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни

«Психологічне консультування клієнтів різних категорій»

підготовки магістра
спеціальності **053 Психологія**
освітньо-професійної програми «**Практична психологія**
(психологічне консультування та психотерапія)»

Силабус навчальної дисципліни «Психологічне консультування клієнтів різних категорій» підготовки магістрів, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія, за освітньо-професійною програмою Практична психологія (психологічне консультування та психотерапія)

Розробник: Хлівна О.М., кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психодіагностики

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри практичної психології та психодіагностики

протокол № 2 від 08.09.2021 р.

Завідувач кафедри:  Людмила МАГДИСЮК

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки, 053 Психологія, освітньо-професійна «Практична психологія (психологічне консультування та психотерапія)», освітній рівень Магістр	Професійної підготовки
Кількість годин/кредитів <u>150/5</u>		Рік навчання <u>21</u>
		Семестр <u>1</u> -ий <u> </u>
		Лекції <u>24</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>20</u> год. Лабораторні <u>0</u> год. Індивідуальні <u>0</u> год.
ІНДЗ: немає	Самостійна робота <u>98</u> год. Консультації <u>8</u> год.	
Мова навчання	Форма контролю: екзамен українська	

I. Інформація про викладача:

ППП Хлівна Олександра Миколаївна

Науковий ступінь кандидат психологічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри практичної психології та психодіагностики

Контактна інформація: 050-884-29-42, hlivnaoleksandra@gmail.com

I. Опис дисципліни

1. **Анотація.** Навчальна дисципліна «Психологічне консультування клієнтів різних категорій» є нормативною дисципліною циклу навчальних дисциплін професійної та практичної підготовки фахівців-психологів. Тематика дисципліни призначена для вивчення студентами особливостей практики психологічного консультування, специфіки надання психологічної допомоги різним категоріям клієнтів, особливостей організації й проведення консультативного процесу; застосування спеціальних технік в консультативній роботі

Пререквізити: Вивчення дисципліни базується на дисциплінах загального та професійного циклів підготовки попередніх років навчання: загальна психологія, основи практичної психології, психодіагностика та вікова психологія.

Постреквізити: психологія сім'ї , психотерапія, психологія здоров'я.

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологічне консультування різних категорій клієнтів» є ознайомлення студентів з широким колом теоретико-методологічних питань психологічного консультування через призму теорій особистості, формування системи наукових знань в галузі практики напрямків психологічного консультування, оволодіння категоріальним апаратом психології консультування на базі ґрунтового знайомства з основною психологічною літературою, формування вмій та навиків проведення консультативного процесу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: організація й проведення консультативної роботи; психологічні основи надання практичної допомоги різним категоріям клієнтів; оволодіння основними навичками консультативного процесу.

Завданням курсу передбачається формування у студентів: знань про сферу застосування психологічного консультування, основних методів і моделей консультування; навичок проведення консультативного процесу в різних сферах. опанування студентами техніками проведення консультування.

IV. Результати навчання (Компетентності)

Студенти будуть **компетентними у таких питаннях:**

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

СК5. Здатність організувати та реалізувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

V. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2.

№	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
		Усього	у тому числі					
			Лек.	Практ.	Лаб.	Консульт.	Сам. роб.	Бали
Змістовий модуль 1. Основи сучасного психологічного консультування								
	Тема: Основні форми надання психологічної допомоги. Суть та мета психологічного консультування.	14	2	2			10	3
	Тема: Ведення консультативного процесу. Структура консультування.	20	4	2		2	12	3
	Тема: Напрямки психологічного консультування. Різновиди психологічної консультації.	18	2	2		2	12	3
	Тема: Правила ефективного консультування.. Професійно важливі якості психолога-консультанта в професійній діяльності	18	4	2			12	3
	Разом за змістовим модулем 1	70	12	8		4	46	12
Змістовий модуль 2. Особливості надання консультативної допомоги клієнтам різних категорій								
	Тема: Етика психологічного консультування та професійної взаємодії	16	2	2			12	3
	Тема: Психологічна допомога клієнтам у кризових станах	18	2	2		2	12	3
	Тема: Психологія консультування осіб в особливих випадках	24	4	4		2	14	6
	Тема: Психологія консультування окремих категорій клієнтів	22	4	4			14	6
	Разом за змістовим модулем 2	80	12	12		4	52	18
	Підсумкова контрольна робота							60
	ІНДЗ: особливості консультування клієнтів з психосоматичними розладами							2
	Інше (дискусії, участь у тренінгах, публікації тощо)							8
	Всього годин/балів	150	24	20		8	98	100

VI. Види (форми) індивідуально-дослідних завдань

Індивідуальна науково-дослідна робота студентів ІНДЗ передбачає оволодіння методами, формами, технологією консультативного процесу в роботі з різними категоріями клієнтів, формування навичок постановки психологічного діагнозу, адекватного та вмілого використання діагностичних методик, теоретико-практичної інтерпретації особистості клієнта та його проблеми, проведення психокорекційної роботи з клієнтами різної типології проблем.

Тематика індивідуальних науково-дослідних завдань

Загальна тема для групи: консультування клієнтів з психосоматичними розладами.

Індивідуальне завдання: вибрати специфіку психосоматичного розладу.

VII. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента: відвідування занять є обов'язковим. За умови відвідування та якісної підготовки до занять студент може набрати максимальну кількість балів поточного оцінювання. За наявності об'єктивних причин (відрадження, стажування, хвороба тощо) студент може перездати тему курсу, навчатися он-лайн. За бажанням підвищити рейтинг, студент може добрати бали, виконавши певний вид робіт

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Списування під час модульних контрольних робіт заборонене.
- Письмові роботи студента обов'язково проходять перевірку на наявність плагіату (допускається не більше 20 % текстових запозичень).
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; дотримання принципів та положень Етичного кодексу психолога (<http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%00%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>);
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Максимально оцінюється робота студента на занятті (за умови успішної відповіді). За наявності об'єктивних причин (відрадження, стажування, хвороба тощо) студент може перездати тему курсу.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за певний вид діяльності). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

VIII. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є екзамен. У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, студент може добрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем, або перездати якусь тему, написавши підсумковий тест тощо). Екзамен відбувається у формі усного опитування. Студент може не скласти його, якщо за результатами поточного оцінювання та модульної контрольної роботи набирає 75 і більше балів.

IX. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

X. Рекомендована література:

1. Бушай І. М. Консультативна психологія: підручник / Буллах І. С. та ін.. Вінниця: Нілан, 2014. 484 с.
2. Васькевич С. В., Хлівна О. М. Особливості психологічного консультування клієнтів з вадами саморегуляції. *Актуальні проблеми практичної психології у Волинському регіоні*. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. С. 14-20.
3. Васківська С. В. П'ять вимірів психологічного консультування. 2019. 400 с.
4. Грицюк І, Хлівна О. Психологічні особливості впливу стресу на виникнення психологічних розладів у дітей старшого шкільного віку. *Психологічні перспективи*. Вип. 37. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2021. С. 55-67.
5. Домбровська О. М., Хлівна О. М. Проблема взаємовідносин і ефективність психологічного контакту пацієнтів з медичним персоналом. *Актуальні проблеми практичної психології у Волинському регіоні*. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. С. 27-32.

6. Донцов Д. А. Основы психологического консультирования: учебное пособие. 2013. 224 с.
7. Євдокимова Н.О., Опанасенко Л.А, Іванцова Н.Б. Психологічні основи професійного консультування: навчальний посібник. Миколаїв: Іліон, 2015. 384 с.
8. Кораблина Е. П., Акиндинова И. А., Аканова А. А., Родина А М. Психологическое консультирование 2-е изд., испр. и доп. Москва: Издательство Юрайт, 2017. 323 с.
9. Куцик І. П., Мельничук С. В., Хлівна О. М. Психологічні особливості поведінки та способу життя осіб з цукровим діабетом. *Актуальні проблеми практичної психології у Волинському регіоні*. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. С. 88-95.
10. Магдисюк Л. І., Федоренко Р. П. Медико-психологічне консультування: навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 332 с.
11. Магдисюк Л. І., Федоренко Р. П. Практикум психологічного консультування в юридичній сфері: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 320 с.
12. Магдисюк Л. І., Федоренко Р. П., Замелюк М. І. Казкотерапія в психологічному консультуванні дітей та дорослих: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 152 с.
13. Мартинова Е. В. Индивидуальное психологическое консультирование. Теория, практика, обучение. 2015. 384 с.
14. Мельничук О. Б. Основи психоконсультування та психокорекції: навчальний посібник для студентів подвійних спеціальностей із спеціальністю «Практична психологія» та спеціалізацією «Соціально-психологічна реабілітація». Київ: Каравела, 2015. 390 с.
15. Огребчук В. В., Хлівна О. М. Конструктивна та деструктивна ефективність фрустраційних переживань у дорослих людей. *Актуальні проблеми практичної психології у Волинському регіоні*. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. С. 104-111.
16. Опанасенко Л.А. Основы психологического консультирования: у схемах і таблицях. Миколаїв: Іліон, 2019. 134с.
17. Подольчук С. Т., Хлівна О. М. Особливості дітей з гіперактивним розладом в роботі практичного психолога в спеціалізованому будинку дитини. *Актуальні проблеми практичної психології у Волинському регіоні*. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. С. 111-115.
18. Психологічна допомога в клініці: навч.-метод. посіб. / Р. П. Федоренко та ін. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 224 с.
19. Психологічне консультування: теорія та практика: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. І. М. Зварича, В. Г. Панка, В. М. Радчук. Чернівці: Рута, 2014. 272 с.
20. Психологія екстремальності та психопрофілактика психічної травми й суїцидальних намірів: навч.-метод. посіб. / Л. І. Магдисюк та ін. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 236 с.
21. Федоренко Р., Мушкевич М., Коширець В. Психологічне консультування та психотерапія : зміст, прийоми, технології: навч. посіб. [для студентів вищ. навч. закл.]. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 368 с.
22. Хлівна О. М., Лукашук Я. В. Автобіографічний метод в практиці роботи психолога з пацієнтами. *Актуальні проблеми практичної психології у Волинському регіоні*. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. С. 154-159.

23. Хлівна О., Магдисюк Л., Дучимінська Т. Арттерапевтичний підхід в роботі практичного психолога зі страхом майбутнього в осіб похилого віку. *Психолого-педагогічна допомога особистості засобами арттерапії: міжнародна колективна моногр.* Переяслав: Домбровська Я.М., 2020. С.160-173.

Перелік питань до екзамену

1. Поняття про психологічне консультування.
2. Причини звертання до психолога-консультанта.
3. Відмінність психологічного консультування від інших видів практичної психологічної допомоги.
4. Задачі взаємодії психолога в ході консультування.
5. Взаємозв'язок психологічного консультування і психокорекції, терапії, психодіагностики.
6. Основні форми надання психологічної допомоги.
7. Суть та мета психологічного консультування.
8. Ведення консультативного процесу.
9. Структура консультування.
10. Напрямки психологічного консультування.
11. Різновиди психологічної консультації.
12. Правила ефективного консультування.
13. Професійно важливі якості психолога-консультанта в професійній діяльності.
14. Етика психологічного консультування та професійної взаємодії.
15. Психологічна допомога клієнтам у кризових станах.
16. Психологія консультування осіб в особливих випадках.
17. Психологія консультування окремих категорій клієнтів.
18. Психологічна допомога клієнтам у кризових станах.
19. Особливості роботи психолога з клієнтами з розладами поведінки.
20. Особливості роботи психолога з клієнтами, які переживають втрату.
21. Особливості роботи психолога з невиліковно хворими клієнтами.
22. Психологічна допомога при насиллі в сім'ї.
23. Особливості роботи психолога з клієнтами, що зазнали сексуального насилля.
24. Особливості роботи психолога з клієнтами з алкогольною залежністю.
25. Особливості роботи психолога з тривожними клієнтами.
26. Особливості роботи психолога з агресивними клієнтами.
27. Особливості роботи психолога з вороже налаштованими клієнтами.
28. Психологічна допомога сім'ям учасників АТО.
29. Надання психологічної допомоги при суїцидальних намірах.
30. Правила ефективного консультування.